

Turen lanseres på AHAs årsmøte 14/3-2023

ARBEIDERBEVEGELSENS HISTORIELAG I AKERSHUS

Studieturen arrangeres av Arbeiderbevegelsens Historielag i Akershus i samarbeid med Peer Gynt Tours som turoperatør.

TO DAGERS STUDIETUR TIL VESTOPPLAND

23. – 24. mai 2023

Bindende påmelding innen 14.april

DAG 1: Tirsdag 23/5

0715-0800 Buss Sandvika-Lillestrøm - **30 min (35 km)** - **70 km/t** (evt. fra Asker, stopp i Oslo)

0800-0900 Buss Lillestrøm-Jevnaker - **1 time (70 km)**

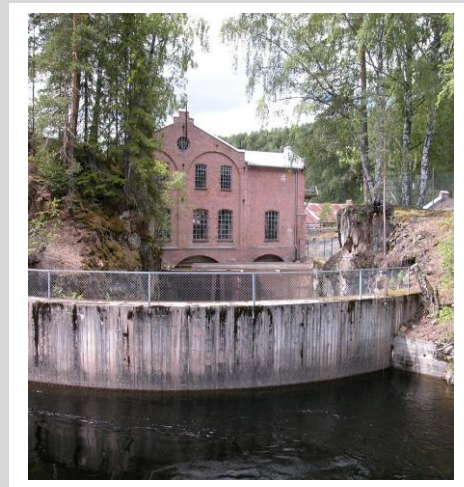
Kistefos industrimuseum, kaffe og to halve rundstykker.

1000-1200 Kistefos industrimuseum OPPLEGG:

- Omvisning ca 60 min. Industrimuseet og Tresliperiet. Vi møter tidligere ordfører KAI GLEMMESTAD, Jevnaker Ap, som viser oss gravmonumentet over Anders Andersen, Aps første leder 1887, som var født på Jevnaker. Avduket 2002 av Thorbjørn Jagland. Vi får også historien om de dramatiske hendelsene på Jevnaker i 1932 da Statspolitiet møtte streikende arbeidere under Randsfjordkonflikten.

KISTEFOS INDUSTRIMUSEUM

A/S Kistefos Træsliberi ble grunnlagt av konsul Anders Sveaas i 1889, og var en fabrikk for framstilling av mekanisk slipt tremasse. Kistefosmuseet er en fellesbetegnelse for den industrihistoriske samlingen på Kistefos. Den historiske samlingen ved Kistefosmuseet består av bygninger, maskiner, industrielt inventar og gjenstander, og alle disse komponentene anvendes for å formidle historier om arbeidsliv og sosialt liv for de som hadde sin arbeidsplass og bolig på, eller i nærheten av, fabrikkområdet til A/S Kistefos Træsliberi.

KISTEFOS-ANLEGGET I DAG.

1200-1300 Buss Jevnaker-Granum, Søndre Land - **1 time (70 km)**

- Krig og motstand Vestoppland 1940-45, spesielt i Søndre Land, kommunistene på Sollia ved Eina og i Valdres. Vi møter keramiker KARI-ANNE KARLSEN, forfatter av 'Høyt spill. De kjempet mot nazismen'. Hun forteller også om «Quislingmøtet» i Hov i Land 1934, da NS støttet skogeierne og streikebryterne under Randsfjordkonflikten.

1300-1430 Lunsjmøte hos Kari-Anne Karlsen på Granum.

1430-1500 Buss Hov i Land-Dokka - **30 min (25 km)**

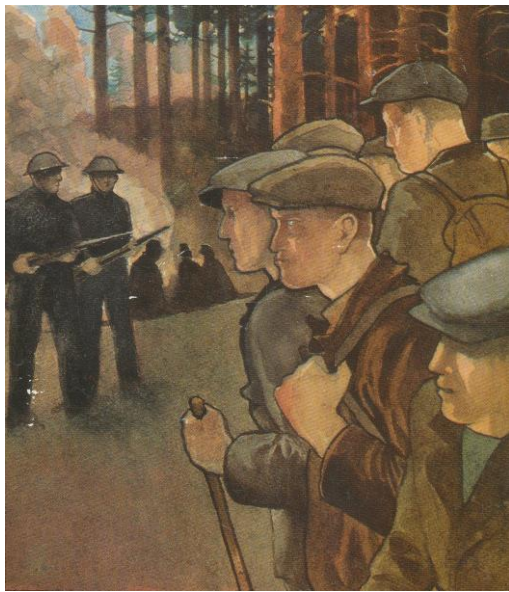
- Våtmarksområdet Dokkadeltaet/ om lokal kultur (på bussen, ved KARI-ANNE KARLSEN).

1500-1700 Lands museum, Dokka (Nordre Land), omvisning og møte.

Varm suppe.

Arkiv og gjenstander, om Thranebevegelsen i Vestoppland/ Randsfjordkonflikten. Museet er lokalisert nær sentrum i Dokka, og har historiske samlinger og et bygdetun med 36 bygninger fra Nordre og Søndre Land. OPPLEGG I LOKALE PÅ MUSEET:

- Randsfjordkonflikten slik den utspilte seg i Etna-Torpa-vassdraget, ved en lokalkjent person. Kontakt tatt med Ap-ordførerkandidat LINN T. SUNNE, Nordre Land.

KONFRONTASJON.

RANDSFJORDKONFLIKTEN 1929-36

Kanskje den hardeste og mest langvarige arbeidskonflikten i norsk historie. Statspoliti med stålhjelm og væpnet til tenna beskyttet streikebryterne som jobbet for skogeiere som ikke ville vite av verken tariffavtale eller fagforeninger. Skog- og Landarbeiderforbundet krevde slutt på anbudssystemet, der fløterlaget som la inn laveste anbud fikk jobbe, mens resten ble sendt hjem. Konflikten var bitter og motsetningene harde. Flere valgte feil side. Torpa var der det gikk hardest for seg, og Torpa er den eneste norske kommune som hadde en valgt NS-ordfører før krigen.

1700-1745 Buss til Clarion Collection Grand Hotell, Gjøvik - **45 min (40 km)**

Middag, kveldsarrangement: LOKALE PÅ HOTELLET:

- Historikerblikk på Randsfjordkonflikten 1929-36, skogsarbeidernes kamp som del av kampen mot fascismen i Norge 1920-40, ved JONAS BALS (rådgiver LO).
- Teaterblikk på fløtningskonflikter i Hedmark (Julussa, Austmarka) ved dramatiker og visesangeren TOR KARSETH som har jobbet mye med denne tematikken. Han har forfattet en lang rekke teaterstykker om arbeidsfolks historie, og fikk LOs kulturpris i 2009.

DAG 2: Onsdag 24/50900-0930 Buss Gjøvik-Raufoss - **10 min (10 km)**

0930 Ankomst Kortos, Raufoss Industripark bygn. 5.

- Omvisning på industrimuseet (Raufoss Industrihistoriske Samlinger, v/ERLAND PAULSRUD) og litt om *Bolins Venner*. (Arbeiderboligen Boli'n).
- Deretter samtale med representanter fra bedriftsklubb og ledelse ved Nammo. Tematikk: Europa i krig, opptrappet produksjon av ammunisjon, våpen til Ukraina. Virkninger lokalt og nasjonalt.

1100 Bedriftsbesøk i Nammo. (Sikkerhetsklarering på forhånd).

1145-1300 Lunsjmøte på «Haugen», tidl. direktørbolig fra 1896 (Nyseth-vegen 4), nå fagforeningslokale for Fellesforbundet avd 23 Raufoss J&M.

- Møte med fagorganiserte fra både Fellesforbundet og LO i Vestoppland. Utfordringer for LO i Gjøvik-området i dag. Kontakt tatt med leder BJØRN SIGURD SVINGEN, LO Vestoppland. 1300-1400 Buss Raufoss-Feiring - **50 min (55 km)**

BEDRIFTSBESØK

Nammo er dagens navn på gamle **Raufoss Ammunisjonsfabrikker** fra 1896. I 1918 arbeidet nærmere 1000 personer på fabrikken som også hadde fått et granatpresseverk, en stangpresse og et valseverk. Dagens Nammo er et storkonsern som i 2018 hadde omkring 2300 ansatte, fordelt på 14 land og 30 steder. Av disse arbeider cirka 700 i Norge. Industrivirksomheten innafor det gamle fabrikkområdet i det som nå heter **Raufoss Industripark** omfattet i 2020 hele 50 bedrifter, 2500 ansatte og en total omsetning på 12 milliarder kroner.

BJØRN SIGURD SVINGEN, LO-tillitsvalgt ved Nammo, har stilt seg i spissen for en politisk demonstrasjonsstreik på Raufoss 14.mars mot regjeringas håndtering av strømpriskrisen.

1400-1700 Feiring Jernverk, vi blir møtt ved bussparkeringa.

Gåtur 10-15 minutter i noe stigende terreng, men på vei, til Carsten Ankers Lysthus på Kristenkollen. Kaffe og gjærbakst på Lysthuset, omvisning og informasjon. Besøk ned til Jernverksområdet og tuftene etter dette. NB! Husk å ha med fottøy som gir god støtte og godt grep på skoene ned til selve jernverket. Opplegg ved Lysthuset for de som er dårlig til beins.

- Menn av malm, jenter av jern, møte med folk fra teatergruppa (*Feiring Jernverks Venner*), kontakt tatt med ÅSE KARIN NERBØ, leder i Venneforeninga.

→ 1800 Lillestrøm - **1 time (75 km)** → 1830 Sandvika. (Asker evt.)

Det tas forbehold om at endringer i oppsatt program kan finne sted.

Pris pr. person **Kr 4 000,-** ved minimum 20 betalende deltagere

Opgitt pris innebærer at AHA sponser studieturen med kr 250,- pr deltaker. Det gis en friplass fra turoperatøren ved 20 betalende deltakere. Verdien av denne friplassen fordeles på alle deltakerne, slik vi har gjort det på tidligere turer. Begrenset deltakerantall.

Tillegg enkeltrom **Kr 390,-**

Prisen inkluderer

Busstransport i 2 dager
Morgenkaffe med 2 halve rundstykker på Kistefos
Inngang og omvisning på Kistefos, Industrimuseet og Tresliperiet
Inngang og omvisning på Land Museum inkl. varm suppe og møtelokale (1 time)
1 overnatting på Clarion Collection Grand Hotell Gjøvik
1 frokost og 1 middag på hotellet
Møterom til disposisjon i to timer om kvelden (kl. 20.00-22.30)
Guidet omvisning i Carsten Ankers lysthus og Feiring Jernverk
Kaffe og gjærbakst i lysthuset

Fra og med 15/4 belastes den enkelte med et depositum på kr 750,- Fra og med 25/4, eller ved manglende oppmøte på avreisedagen, belastes 100% av turprisen pr person. **8.mars 2023.**